

תוכן העניינים

4	הקדמת נשיא הבורסה
6	הקדמת מנכ"ל הבורסה
8	הקדמת יו"ר הוועדה המשפטית של הבורסה וראש המחלקה המשפטית
10	הרקע
12	התהליך בישראל
14	הלבנת הון
15	עקרונות הצו
18	צעדים ראשונים עד ל-15.9.2016
19	העסקאות עליהן חל הצו
20	חובות הצו
26	שאלות נפוצות
29	נספחים

חברים וחברות יקרים,

שקיפות - זו מלת המפתח בסביבת העסקים של המאה ה-21.

העולם העסקי שלנו הופך יותר ויותר לחטיבה אחת גדולה, המכפיפה עצמה לחוקים, תקנות וכללים, היוצאים מבית המחוקק האמריקאי או האירופאי, ומשפיעים על החקיקה והרגולציה בכל המדינות השואפות להיקרא מתוקנות.

אנחנו חיים בעיצומו של השינוי, התופס תנופה מואצת. לא קל ולא פשוט לנו להבין את העולם החדש תוך כדי המשך הניהול השוטף של עסקינו. הראש עוד חושב כמו פעם, אבל המציאות כופה עליו להבין ש'פעם' - נגמה, ו'עכשיו' - כבר כאן.

מי שרוצה לנהל יחסים עסקיים עם ארצות הברית ואירופה, חייב להתאים את עצמו לחקיקה ולרגולציה הקפדנית הנהוגה במדינות אלה. ברור לחלוטין, שישראל היא חלק בלתי נפרד מהתהליך, ואם לארצות הברית ולאירופה חוקים מיוחדים המתייחסים לענף האבנים היקרות - גם התחיקה של ממשלת ישראל תכלול התייחסות מסוג זה.

תרמנו כמיטב הבנתנו לניסוחו של החוק, באופן שהמדינה
ואנחנו גם יחד נוכל לחיות אתו. חוק זה אינו אלא חלק ממערך
שלם של שינוי המתחולל בעת הזו ממש.

ענף היהלומים הישראלי מהווה אות ומופת לכל מרכזי
היהלומים בעולם כולו, כמי שלקח חלק משמעותי בתהליך
גיבושו של הצו לאיסור הלבנת הון, וכמי שנוקט את כל
הצעדים הרציניים ביותר כדי להתאים את עסקי היהלומים
כולם לדרישות הרגולטוריות של המאה ה-21.

אנחנו צועדים ביחד עם השינוי, ועושים כמיטב יכולתנו לאמץ
אותו, להפנים אותו ולהסתגל אליו.

אני מאחל לכולנו בהצלחה.

שמואל שניצר,

נשיא

חברים וחברות יקרים, ציבור היהלומנים,

החלטתה של הרשות הישראלית להתייחס לענף האבנים היקרות במסגרת החוק לאיסור הלבנת הון, חייבה הכנסת שינויים בחוק והסדרת צווים מתאימים, שיקבעו את אופני יישומו. ענף היהלומנים רצה להיות שותף מלא לניסוח הצו המתייחס לעוסקים ביהלומנים, ולהביע את דעתו בכל הנוגע לשאלות כמו - על מי חל הצו, מהן הגדרותיו, מהו המידע שיש לבקש מקונה זה, מתי צריך לדווח לרשות לאיסור הלבנת הון ועל מה יש לדווח. ראשי הענף השקיעו מאמץ מרבי כדי לגרום לכך שהצו יאפשר ליהלומנים להמשיך לנהל את חייהם העסקיים באורח תקין.

עבודה רבה הושקעה על ידי היועץ המשפטי של הבורסה - עו"ד שמואל עיני, האנליסט - חיים אבן-זוהר, עודי שינטל, אלי אבידה, עופר לאופמן ואנכי, בשיתוף פעולה מלא ומבורך בינינו לבין נציג הממשלה בענף היהלומנים - המפקח - שמואל מרדכי. אני מקווה ומאמין, כי אכן הצלחנו לתרום לחקיקה, המביאה בחשבון גם את עמדותינו.

יש להבהיר - כל ההוראות וההנחיות החדשות הכלולות בצו חלות רק כאשר מקבל היהלומן עבור עסקת היהלומנים כסף מזומן, מה שמצמצם את מספר המקרים בהם יידרש היהלומן להפעיל את הכללים שבצו.

ועוד יש להבהיר - מעבר להוראות הצו, חלים על היהלומן הוראות חוק איסור הלבנת הון בכללותו וכל יתר החוקים הרלוונטיים, בדיוק כפי שהם חלים על כל אזרח במדינת ישראל.

בחוברת זו נביא לפניכם בתמציתיות מעט מהרקע, התהליך, ובעיקר - לב לבו של העניין - מה על היהלומן הישראלי לעשות כדי לציית לצו, מתוך הרגשת ביטחון, שכולנו נצליח ליישמו ככתבו וכלשונו.

יחד עם זאת, אין בחוברת זו כדי למצות את מלוא הנושאים והסוגיות בנושא זה, ועל כן אין בכתוב בה כדי לייתר את הצורך לבדוק, לבחון ולהתייעץ במידת הצורך, בשים לב לנסיבותיה הספציפיות של העסקה או הפעילות. חוברת זו אינה מהווה תחליף לייעוץ משפטי או אחר.

שאו ברכה,

מוטי בסר

מנכ"ל

חברי וחברות בורסה, יהלומנים ויהלומניות יקרים,

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של סוחר באבנים יקרות למניעת הלבנת הון ומימון טרור) תשע"ד-2014, ייכנס לתוקפו 12 חודשים מיום פרסומו, כלומר - ב-15.9.2015. החלק הדן בחובות הדיווח ייכנס לתוקפו ב-15.9.2016.

אנו מפרסמים פנקס כיס זה, כדי להקל עליכם במשימה של עמידה בהוראות הצו.

אנו מאחלים לכם מסחר פורה ומוצלח.

מאיר דלומי, יו"ר

אושר פרטוק רייניש, עו"ד

הוועדה המשפטית

**ראש המחלקה המשפטית
היועצת המשפטית של הבורסה**

שימו לב!

מטרתה של חוברת זו להסביר בתמציתיות את מהות הצו לאיסור הלבנת הון במגזר העיסוק שלנו. לפיכך, אין בחוברת זו כדי להחליף את לשון הצו, או כדי לייתר ייעוץ וליווי משפטי, או כדי לייתר קבלת ייעוץ וליווי רלוונטי אחר. הוראות הצו ככתבן וכלשונן הן הקובעות.

אין באמור בצו לאיסור הלבנת הון בענף האבנים היקרות, כדי להחליף, או לפטור, או לייתר כל חובה נוספת או אחרת ובכלל זה חובות הקבועות בהוראות הדין.

כל הכתוב בחוברת זו בלשון זכר מתייחס, כמובן, גם ללשון נקבה.

הרקע

מקורו של החוק האמריקאי למניעת הלבנת הון ומלחמה בטרור, שהדביק את כל המדינות המתקנות, נבע מהאיום שחשו ארצות הברית, וכל המדינות המתקנות בעולם, כתוצאה מהתקפות הטרור על וושינגטון וניו יורק ב-11 בספטמבר 2001.

עוד בטרם התאושש העולם מהמכה, ניסחה מועצת הביטחון של האו"ם הוראות מחייבות, כשהיא קוראת "לכל המדינות החברות למנוע את מימון הטרור: הממשלות מיהרו לקבוע כללים מיוחדים לפעילות ענף היהלומים, אותו זיהו כיעד אטרקטיבי לטרוריסטים המחפשים מימון. עלינו לזכור, שתהליך קימברלי כבר היה קיים אז, והקישור בין יהלומים למלחמות נראה טבעי בעיניי הציבור האמריקאי וקובעי המדיניות בארצות הברית.

יישום החלטת מועצת הביטחון של האו"ם גרם לבחינה מחודשת של הפיקוח על סחורות וכספים במעברי גבול, של נוהלי בנקים, מכס והגירה ושל שיטות לאכיפת חוק ולשיתוף פעולה בין ארגוני ביון. מצב הדברים גרם לפאניקה, שהחמירה את ההתייחסות להמלצות בעניין זה.

ב-26 באוקטובר 2001 אושר בקונגרס ובסנאט האמריקאיים אחד החוקים הידועים ביותר כיום בעולם - חוק הפטריוט. האשרור הושג במהירות שיא - קצת יותר מחודש לאחר התקפת הטרור. החוק התמקד ב"שיתוף פעולה בין לאומי לשם ביצוע בדיקות נאותות מחוץ לגבולותיה של ארצות הברית בכל הנוגע למלביני כספים שאינם אזרחי ארצות הברית, או הלבנת כספים באמצעות בנקים זרים".

התפיסה האמריקאית הובילה - המאבק במימון טרור מתנהל באמצעות המאבק בהלבנת הון.

ענפי האבנים היקרות, התכשיטים והמתכות היקרות נתפסו כפגיעים, ולכן הוכללה התייחסות מפורשת לענפים אלה. 'על הדרך' תופס החוק גם העלמות מס, חיובי יתר או חסר בעריכת חשבוניות וכיוצא באלה. מעתה, נדרשו סדר ושקיפות מוחלטים בניהול הפיננסי.

ב-10.3.2008 הוציאה הרשות למלחמה בפשיעה של משרד האוצר האמריקאי (FinCen) הנחיות חדשות, המיועדות לסוחרים ביהלומים, אבני חן, תכשיטים ומתכות יקרות, ועוסקות בהערכת הסיכונים הכרוכים בעבודה עם ספקים מחו"ל, כדי להיענות לתכנית למניעת הלבנת הון ומלחמה בטרור.

ענף היהלומים הישראלי השקיע מאמצים, והצליח להביא את המחוקק האמריקאי להבנה, שאין להפלות את היהלומן הישראלי בבואו לעשות עסקים בארצות הברית. בכך הצליח הענף להשוות את מעמדו של היהלומן הישראלי בנושא זה למעמדו של היהלומן האמריקאי.

התהליך בישראל

ב-7 במאי 2012 התקבל בכנסת תיקון מס' 10 לחוק איסור הלבנת הון, הכולל פרק מיוחד (סימן ב' לפרק ג' לחוק), המתייחס לסוחרים ב"אבנים יקרות" (משמע: יהלומים ואבני חן). בכך באה אל סיומה דרך ארוכה, שתחילתה בהצעת חוק שהוגשה לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בראשית יולי 2007.

התיקון שיקף מגמה הולכת וגוברת של רשויות אכיפת החוק בישראל ובעולם להתאמת החקיקה המקומית, המתייחסת לסוגיית איסור הלבנת הון, לדרישות ולסטנדרטים הנקבעים על ידי גופים בין לאומיים והמוחלים על מגזרים שזוהו כרגישים כגון מוסדות פיננסיים, נותני שירותי מטבע, סוחרי נדל"ן, סוכני ביטוח, סוחרים באבנים ומתכות יקרות ועוד.

התהליך התחיל כאשר הודיעה הרשות לאיסור הלבנת הון בישראל שבכוונתה לכלול בצו לאיסור הלבנת הון גם עוסקים באבנים יקרות, נותני שירותי מט"ח ועורכי דין. הרשות קיבלה את ההחלטה כחלק ממגמה עולמית למלחמה בהלבנת הון ומאבק בטרור.

כבר בשנת 2005 זיהתה מנהיגות ענף היהלומים הישראלי את המגמה האמורה, נערכה לקראתה, והקימה צוות מיוחד, שילווה מקרוב את הליכי החקיקה, כדי לתאר ולהציג בפני הרשויות הרלוונטיות באופן נאות את ענף היהלומים, אופי המסחר המתנהל במסגרתו ומאפייניו הייחודיים בהשוואה לענפי מסחר אחרים. הצוות ביקש להביא לידי כך, שהחובות שיוטלו על הסוחרים ביהלומים ואבני חן במסגרת הוראות החוק לא יגרמו להפרעה ולפגיעה בענף, ויאפשרו את המשך הסחר התקין.

שנים של עבודה מאומצת ואינטנסיבית, רצופה עליות ומורדות, באו לידי סיומן בישיבתה של ועדת חוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה ב-15.7.14. הצו ל'איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של סוחר באבנים יקרות למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד-2014, אושר. ענף היהלומים הישראלי יצא לדרך חדשה, מהפכנית.

הלבנת הון

הלבנת הון היא הטמעת רכוש שמקורו בפעילות עבריינית (עבירות מקור) כרכוש 'תמים', תוך שימוש במערכת הפיננסית, במטרה להסתיר, או להסוות את מקורו של הרכוש, את זהות בעלי הזכויות בו, מיקומו וכדומה.

עבירות מקור הן סחר בסמים, סחר בבני אדם ופגיעה בחירות, ניהול הימורים בלתי חוקיים, עבירות שוחד, עבירות של רצח וניסיון לרצח, עבירות של פגיעה ברכוש, עבירות של גניבת רכב, עבירות זיוף, עבירות לפי חוק ני"ע, עבירות מרמה והונאה, עבירות הפרת זכויות יוצרים, עבירות הקשורות לטרור ועבירות מס. **הצו נועד להסיר מכשול מפני עשיית עסקאות, שתמורתן עלולה לנבוע מנושאים כגון אלה.**

חוק איסור הלבנת הון קובע נורמות כלליות, ומכוחו הוצאו במהלך השנים צווים, שהתייחסו למגזרים שונים. כך לדוגמה הוצאו צווים המתייחסים לבנקים ולמוסדות פיננסיים, לחברות ביטוח, למנהלי תיקים ולנותני שירותי מטבע. במסגרת זו הוציא באחרונה שר הכלכלה צו המתייחס לסוחרים באבנים יקרות.

עקרונות הצו

הגדרות

להלן יובאו המונחים שעל הסוחר באבנים יקרות להכיר.

סוחר באבנים יקרות

סוחר באבנים יקרות הוא מי שמשיב בחיוב לכל השאלות כדלקמן:

- האם עיסוקך בביצוע עסקאות באבנים יקרות?
- האם אתה המוכר בעסקה?
- האם ביצעת במהלך שנה קלנדרית לפחות עסקה אחת באבנים יקרות בתמורה לכספים העולים על המפורט בצו? אם השבת בחיוב לכל שלוש השאלות אתה סוחר באבנים יקרות, והצו חל עליך.

אבנים יקרות

אבני חן (בהתאם לרשימה המפורטת בנספח א'), יהלומים, אבני חן המשובצות בתכשיט או בחפץ, למעט לצורך שיבוץ בכלי עבודה, יהלום, כולל "גביש שיוצר בידי אדם".

עסקה באבנים יקרות

הקנייה או קבלה של בעלות באבן יקרה ללקוח, כולל הקניית בעלות עקב מימוש שיעבוד של אבן יקרה (שנעשה על ידי מי שאינו תאגיד בנקאי).

לקוח

הקונה. רוכש הבעלות באבן יקרה.

לקוח נהנה

אם יש בעסקה נהנה, ייחשבו כלקוח גם הקונה וגם הנהנה, כלומר - מי שבעבורו, או לטובתו, נעשית הקניית הבעלות במישרין, או בעקיפין.

לקוח תאגיד

אם הקונה הוא תאגיד, ייחשבו כלקוח גם התאגיד וגם מי שיש לו שליטה בתאגיד.

שליטה בתאגיד

היכולת לכוון את פעילות התאגיד.

לקוח ותיק

לקוח שההיכרות עמו עולה על שלוש שנים, או שנעשו עמו לפחות ארבע עסקאות באבנים יקרות בשנה, בין במזומן ובין שלא במזומן.

מעביר תשלום

מי שהעביר את התשלום בגין העסקה.

כספים

מזומנים (בהתאם לצו, כספים הם מזומנים ומזומנים בלבד).

סכום העולה על הקבוע בצו

סכום העולה על הסכומים הבאים, במזומנים בלבד:

- 50,000 ש"ח בעסקה 'רגילה' של סוחר באבנים יקרות;
  - 5,000 ש"ח בעסקה עם לקוח ממדינות מסוימות, בעיקר ארצות ערב כגון מצרים, סעודיה, ירדן, איחוד נסיכויות המפרץ וכיוצא באלה - ר' **נספח ב'**;
  - 75,000 ש"ח בעסקה של קמעונאי העוסק במכירת אבנים יקרות לציבור (חנות תכשיטים).
- והכל בין בפעולה אחת ובין בכמה פעולות, הנחזות בעיני הסוחר כקשורות זו בזו ומבוצעות ביום פעילות אחד.

הליך KYC - Know Your Customer, הכר את הלקוח

חובת זיהוי וביצוע הליך של הכרת הלקוח על פי מידת הסיכון שקבע הסוחר בהתאם לסוג הלקוח, סוג הקשרים העסקיים אתו וסוג העסקה. הליך זה כולל, בין היתר: בירור מקור הכספים בגין העסקה **במזומן**, עיסוקו של הלקוח, מטרת העסקה, ואם מדובר בתושב חוץ - גם בירור זיקתו לישראל ואם הוא איש ציבור זה.

Politically Exposed Person - PEP, איש ציבור זר תושב חוץ, בעל תפקיד ציבורי בכיר בחו"ל, לרבות בן משפחה, שותף עסקי, או תאגיד בשליטת מי מהם. לדוגמה: ראש מדינה, נשיא מדינה, ראש עיר, שופט, שר, חבר פרלמנט, קצין צבא, או קצין משטרה בכיר וכדומה.

הרשימה

רשימה מרוכזת של ארגוני טרור מוכרזים ושל מי שהוכרז אדם שהוא פעיל טרור, שפורסמה לפי הוראות חוק איסור מימון טרור, או שהומצאה לסוחר באבנים יקרות בדרך שנקבעה לפי חוק איסור מימון טרור, ואשר הסוחר באבנים יקרות לא קיבל הודעה על ביטולה.

צעדים ראשוניים עד ל-15.9.2016

כסוחר באבנים יקרות, האם יש משהו שכדאי לי לעשות עוד בטרם כניסתו של הצו לתוקף?

על אף שהחלק הדין בחובות הדיווח ייכנס לתוקפו רק ב-15.9.2016, יכול כל סוחר באבנים יקרות להתחיל לקיים, כבר עכשיו, שתיים מחובות הצו:

1. קביעת נהלים וביצוע הדרכות

- יש לקבוע מדיניות, להכין נהלי עבודה ולהדריך את צוות העובדים, לרבות בעניין הליך הכרת הלקוח. יש לעקוב אחר איומי הלבנת הון ולפקח על ביצוע הצו במניעת מימושם.
- ככל שהתאגיד הסוחר באבנים יקרות ופעילותו גדולים ומורכבים יותר, כך יהיו הנהלים וההדרכות הנדרשים נרחבים ומהותיים יותר.
- עם זאת, כל סוחר באבנים יקרות יכול להחליט, כצעד ראשון, או בגופים קטנים - באופן קבוע, לאמץ וליישם את הנוהל הקבוע בתוספת הרביעית לצו - ר' **נספח ג'**.
- בשל מורכבות הנושא מוצע להתייעץ בעניין זה עם עו"ד, או איש מקצוע אחר, הבקיא בכך.

2. מינוי אחראי איסור הלבנת הון

- על כל סוחר באבנים יקרות למנות במשרדו אחראי איסור הלבנת הון (קצין ציז). במשרדים, שיש בהם מספר קטן של עובדים, סביר שהיהלומן עצמו יהיה קצין הציז. בחברות גדולות יהיה צורך בגיוס ומינוי עובד מיוחד לביצוע תפקיד זה בלבד.

העסקאות עליהן חל הצו

האם הצו וחובותיו חלים על כל עסקה באבנים יקרות?

הצו וחובותיו אינם חלים על עסקאות רבות באבנים יקרות!

למעשה, הפרק המיוחד הדין ביהלומים, והחובות המפורטים בצו איסור הלבנת הון שיצא בעקבותיו, חלים **אך ורק בהתקיים כל חמשת התנאים** המצטברים, כדלקמן:

1. על מי שהוא סוחר באבנים יקרות, כלומר - על המוכר. אם אתה יהלומן אך בעסקה המדוברת אתה קונה יהלומים, החובות נשוא הצו לא יחולו עליך אלא על המוכר!

2. על מי שמבצע עסקה באבנים יקרות, כלומר רק עסקה של העברת בעלות באבן.

3. העסקה נעשית בתמורה לכספים - מזומן בלבד. הצו אינו חל על מכירת יהלומים בהעברה בנקאית או בדרך אחרת שאינה מזומן.

4. העסקה נעשית בסכום העולה על הקבוע בצו. יהלומן המוכר ליהלומן בישראל יהיה מחויב רק אם ימכור במזומן בסכום העולה על 50,000 ש"ח.

5. מסירת האבן היקרה, או מסירת התמורה בכספים, מתקיימים בישראל.

אם נמסרו גם האבן וגם התמורה מחוץ לישראל - הצו אינו חל.

1.2. אני מכיר יהלומנים רבים, כיצד אדע שקיימתי את חובת 'הכר את הלקוח'?

• הכרת הלקוח ומילוי טופס KYC היא כיום חובה מוכרת ונפוצה. במסגרת חובה זו מבצעים בעלי עסקים רבים, וכעת גם יהלומנים, זיהוי של לקוחותיהם (ר' לעיל) והליך של הכרת הלקוח על פי מידת הסיכון שקבע הסוחר בהתאם לסוג הלקוח, סוג הקשרים העסקיים אתו וסוג העסקה.

• הליך זה כולל, בין היתר, בירור ורישום של הפרטים הבאים:

▪ שם, מספר זיהוי וכתובת;

▪ בירור מקור הכספים בגין העסקה **במזומן**;

▪ תיאור עיסוקו של הלקוח;

▪ מטרת העסקה;

▪ בירור שהלקוח הוא אכן הלקוח ולא קיים נהנה;

▪ אם קיים מעביר תשלום, יש לצרף לטופס ה-KYC את הצהרת הלקוח הכוללת את פרטיו של מעביר התשלום והסמכה להעברת התשלום (ר' נספח ד'). לחלופין, מעביר התשלום ימציא ייפוי כוח, או כתב נאמנות, המסמיך אותו להעביר את התשלום;

▪ אם מדובר בתושב חוץ יש לברר את זיקתו לישראל, וכן אם הוא איש ציבור זר (PEP). אם הלקוח איש ציבור זר יש לנקוט משנה זהירות. אם המוכר הוא תאגיד יש לקבל לעסקה אישור מן האחראי בתאגיד;

▪ יש לבדוק את פרטי הזיהוי מול רשימה - על הסוחר לבדוק, טרם ביצוע העסקה, אם הלקוח, מעביר התשלום, התאגיד, הנהנה, או בעל שליטה, מופיעים ברשימה (רשימת ארגוני הטרור. ר' הגדרה לעיל).

- הליך זה אינו חל על לקוח ותיק (ר' הגדרה לעיל), אם פרטיו כמפורט לעיל ידועים לסוחר.

- את כל הפרטים האמורים לעיל של בדיקת 'הכר את הלקוח' יש לתעד בכתובים ולשמור. לפיכך, מומלץ למלא טופס 'הכר את הלקוח' לגבי כל לקוח רלוונטי (וגם נהנה, תאגיד, בעל שליטה, מעביר תשלום), ולשמור אותו.

1.3. את מי עליי לזהות ולמלא לגביו טופס 'הכר את הלקוח'?

- הקונה;

- הנהנה - יש לקבל מהקונה הצהרה בכתב, לפיה הוא פועל עבור עצמו ולא עבור אחר. אם קיים נהנה בעסקה, יש לזהות גם אותו. כדי לדעת אם יש נהנה בעסקה, יש להחתים את הלקוח על טופס הצהרת לקוח, המצוי בתוספת השנייה לצו (ר' נספח ד');

- התאגיד ובעל השליטה בו - אם הקונה הוא תאגיד יש לקבל מסמכי רישום של התאגיד לשם זיהויו ואיתור בעלי השליטה בו, שגם אותם יש לזהות;

- מעביר התשלום - אם קיים מעביר תשלום יש לזהות אף אותו ולמלא לגביו טופס KYC;

1.4. מתי אני חייב לזהות ולבצע KYC?

- את הזיהוי וביצוע הליך 'הכר את הלקוח' יש לבצע במועד קבלת התשלום במזומנים.

1.5. האם ניתן לבצע עסקה בלא זיהוי והכרת הלקוח?

כן, בתנאים כדלקמן:

- מדובר בעסקה במזומן בסיכון נמוך;
- הלקוח מוכר לסוחר, או מוכר בענף היהלומים, או טרם עברו 3 חדשים מאז בוצע לגביו הליך זיהוי והכרה;
- הזיהוי בוצע תוך 3 ימי עסקים ממועד העסקה.

2. חובת הרישום

מה עליי לרשום? איך? מה אעשה עם הרישומים?

2.1. בנוגע לכל עסקה יש לתעד ולשמור את המסמכים הבאים:

- חשבונית או תרשומת הכוללת את פרטי העסקה במזומן;
- העתקי מסמכי הזיהוי של כל גורם שזוהה (דרכון, ת"ז, תעודת התאגדות);
- כל מסמך ששימש להכרת הלקוח עבור טופס KYC שמילא הסוחר;
- הצהרת הלקוח בדבר היעדר נהנה;
- ייפוי כוח וכל מסמך שנמסר בנוגע להסמכת מעביר תשלום;
- תיעוד בכתב של ביצוע בקרה על עסקאות עם הלקוח;
- דיווח בלתי רגיל, אם בוצע.

2.2. כיצד ניתן לבצע את הרישום?

- ניתן לשמור את המסמכים במדיה דיגיטלית, למעט הצהרה בחתימת מקור.

2.3. כמה זמן יש לשמור את המסמכים?

- את המסמכים המפורטים מעלה יש לשמור לפחות 5 שנים לאחר תום העסקה **במזומן**.
- אם נדרשים מסמכים לחקירה, או לפיקוח על ביצוע הוראות החוק, יש לשמור אותם מעל לחמש שנים, עד לסיום החקירה או הפיקוח.

3. חובת הדיווח

מתי מדווחים ועל מה?

3.1. כדי לאתר אירועים הדורשים דיווח יש לקיים בקרה שוטפת:

- יש לערוך בקרה שוטפת על העסקאות במזומן עם הלקוח, כדי לוודא שהעסקאות **במזומן** תואמות את פרופיל הלקוח בשים לב להיכרות עמו;
- יש לנקוט זהירות ביחס לעסקאות **במזומן** הנעשות עם לקוחות ממדינות "בעייתיות";
- יש לנקוט בקרה מוגברת ביחס לעסקאות **במזומן** הנעשות עם איש ציבור זה.

3.2. על מה יש לדווח? - על עסקאות חריגות

- עסקאות חריגות, בלתי רגילות;

- עסקה במזומן, וניסיון לבצע עסקה במזומן הנחזית כבלתי רגילה בעיני הסוחר;
- חל איסור מוחלט לגלות ללקוח על ביצוע הדיווח ופרטיו.

3.3. מהי עסקה בלתי רגילה? מה הן עסקאות בסיכון גבוה ועסקאות בסיכון נמוך?

- התוספת השלישית לצו מונה במפורש עסקאות במזומן הנחזות להיות בסיכון גבוה ועסקות במזומן הנחזות להיות בסיכון נמוך.
- **סיכון גבוה** - לדוגמא: לקוח שהוא איש ציבור זה, לקוח ממדינה 'בעייתית', לקוח המבצע עסקאות במזומן עם מדינות 'בעייתיות';
- **סיכון נמוך** - לדוגמא: כשהלקוח הוא תושב מדינה בעלת חקיקה בתחום איסור הלבנת הון ביחס לסוחרים באבנים יקרות, או ביחס לרכוש בעל ערך, לקוח הוא חבר בבורסת יהלומים המסונפת לפדרציה המצויה במדינה החברה ב-OECD וכן בהודו; לקוח ותיק; לקוח שהוא רשת חנויות גדולה ומוכרת; לקוח, שלאחר שהסוחר באבנים יקרות שקל את זהותו, טיב העסקה, מקום מגוריו, הגינותו והמוניטין שלו בענף, קבע שהוא לקוח בסיכון נמוך.
- הרשימה המפורטת בתוספת השלישית אינה רשימה סגורה, ויש לדווח על כל מקרה הנראה לסוחר באבנים יקרות כחשוד ובלתי רגיל.
- עם זאת יש בדוגמאות המובאות בתוספת השלישית כדי להסביר את הדברים - ר' **נספח ה'**.

שאלות נפוצות

ש: האם חובת הדיווח על עסקאות במזומן באבנים יקרות, המוטלת עליי מכוח הצו, חלה רק על עסקאות חשודות, בלתי רגילות?

ת: כן. הדיווח מכוח הצו יחול על עסקאות במזומן, או על ניסיון לביצוע עסקה, הנחזית כבלתי רגילה. יחד עם זאת, אין בכך כדי ליתר את החיובים חובות הדיווח והחובות האחרות החלות על פי חוק איסור הלבנת הון ועל פי כל חוק אחר.

ש: מהי עסקה חריגה, חשודה, בלתי רגילה?

ת: ניתן לזהות עסקאות חריגות או חשודות כאשר (וזו אינה רשימה סגורה או ממצה) נעשה שימוש בשיטות תשלום לא מקובלות, כגון שימוש מופרז במזומנים, הוראות תשלום בעלות מספרים סידוריים עוקבים, המחאות נוסעים בסכומים גבוהים, תשלום באמצעות צד שלישי, חוסר רצון של לקוח או ספק להציג כתובת מדויקת ושלמה, סניפים עסקיים ורקע כספי, או מידע ביחס לזיהוי או לפרטי התקשרות, כאשר הספק או הלקוח מנסים ליצור סודיות מוגזמת בהתייחס להעברה כספית, או לא מוכנים להשאיר עותקים של מסמכים עסקיים שגרתיים, או כאשר ספק או לקוח מבצעים רכישות או מכירות בלתי שגרתיות וכדומה.

ש: האם מכוח הצו עליי לדווח, כאשר קיבלתי צ'ק בסכום העולה על 50,000 ש"ח?

ת: לא. חובת הדיווח חלה מכוח הצו רק על עסקה במזומנים, ורק על עסקאות חשודות. על יתר העסקאות במזומן חלות ההוראות האחרות של הצו (זיהוי, תיעוד וכיוצא באלה).

ש: אם עשיתי עסקה במזומן בניו יורק, וקיבלתי את תמורתה בניו יורק, האם עליי לדווח עליה מכוח הוראות הצו?

ת: חובת הדיווח מכוח הוראות הצו חלה אך ורק על עסקאות בלתי רגילות הנעשות **במזומן**, כאשר הסחורה או הכסף המזומן נמסרו בתחומיה של מדינת ישראל.

ש: האם עליי לבצע תהליך של הכרת הלקוח רק לגבי אנשים פרטיים?

ת: הצו מחייב זיהוי של האדם שעושים אתו עסקה **במזומן**. אם האדם הוא ראובן שמעון - קל לזהות אותו באמצעות אחד מאמצעי הזיהוי הקבועים בצו (תעודת זהות, דרכון, רשיון נהיגה ישראלי וכדומה). אם הוא ראובן שמעון בע"מ ("חברה") יש לברר מי הם בעלי השליטה בחברה ולזהות אף אותם באותה הדרך. הגדרת בעלי השליטה היא עניין מורכב, משום שיכולים להיות כמה בעלי שליטה, ויכול להיות שאחד מהם הוא תאגיד, ואולי אחד מהם הוא לא בעל מניות, אלא מנהל. כולם חייבים בזיהוי (בהתקיים התנאים המצטברים כפי שפירטנו בראשית הפרק - מהות הצו).

אם העסקה בוצעה עבור "נהנה", יש לזהות אף אותו באותו האופן, ואם התשלום בעסקה מגיע מצד ג' אחר שאינו חלק מהעסקה, יש צורך לזהות אף אותו.

ש: מזה למעלה מעשר שנים מתקיימים קשרי ספק-לקוח ביני לבין לקוח באוסטרליה. האם מכוח הצו עליי לקיים את הליך הכרת הלקוח ביחס ללקוח זה?

ת: לא. מכיוון שלקוח זה ייחשב כלקוח ותיק, משמע, לקוח שההיכרות אתו עולה על שלוש שנים, או שנעשו אתו לפחות ארבע עסקאות בשנה (במזומן או שלא במזומן) ושפרטיו ידועים לסוחר. יחד עם זאת, חשוב שפרטי הלקוח, ובכלל זה צילום המסמכים על פיהם זוהה, יישמרו על ידי הסוחר חמש שנים לכל הפחות.

ש: אני מרוצה מאוד מקשרי הסחר ביני לבין נשיא טימבקטו. האם למרות ההיכרות רבת השנים בינינו עליי לדווח מכוח הצו על עסקאות המזומן בסכום העולה על 50,000 ש"ח?
ת: כן, אם מדובר בעסקאות הנחשבות כחריגות. כל עסקה אחרת טעונה אישור מיוחד של הממונה על איסור הלבנת הון בחברה (קצין ציות). עסקאות כאמור עם אנשי ציבור בכל דרג שהוא נחשבות כעסקאות בסיכון גבוה ומחייבות זהירות יתרה.

ש: מזה שנים מתקיימים קשרי ספק-לקוח ביני לבין רשת קמעונאית גדולה בארצות הברית. האם חלה עליי חובת הדיווח מכוח הוראות הצו?
ת: יש להניח, שהרשת משלמת לך בצ'קים או בהעברות בנקאיות ואין ביניכם עסקאות מזומנים, ולכן יש להניח שהוראות הצו לא יחייבו דיווח. בכל מקרה, אם היחסים מתקיימים ביניכם מזה שנים, הרשת תיחשב כלקוח ותיק ואף כלקוח בסיכון נמוך.

ש: האם חובה להעסיק קצין ציות, וכמה זה יעלה לחברה?
ת: כל יהלומן העובד באמצעות חברה יצטרך להעסיק קצין ציות. אפשר להניח, שבחברות המעסיקות מעט עובדים, שלושה למשל, יהיה היהלומן עצמו קצין ציות. בחברות גדולות יהיה צורך באדם נפרד. יש לשים לב לכך, שההיענות לחוקים למניעת הלבנת הון מוסיפה משרות רבות מאוד בכל רחבי העולם, בבנקים, במוסדות הפיננסיים ובכל אחת מהחברות הנוגעות בחוק, ומספר המועסקים המתמחים בכללי ההיענות יילך ויגדל.

נספח א'

תוספת ראשונה א' לחוק איסור הלבנת הון (סעיף 1):

סוגי אבני חן

Corundum including rubies and sappires	קורונדום, לרבות רובי וספיר	1
Beryl including emeralds and aquamarines	בריל, לרבות אמרלד ואקוואמרין	2
Chrysoberyl	כריסובריל	3
Spinel	ספינל	4
Topaz	טופז	5
Zircon	זירקון	6
Tourmaline	טורמלין	7
Garnet	גרנט	8
Crystalline quartz	קריסטלין קווארץ	9
Cryptocrystalline quartz	קריפטוקריסטלין קווארץ	10
Olivine	אוליבין	11
Peridot	פרידוט	12
Tanzanite	טנזניט	13
Jadeite jade	ג'דייט	14
Nephrite jade	נפריט	15
Spodumene	ספודומן	16
Feldspar	פלדספר	17
Turquoise	טורקיז	18
Lapis Lazuli	לאפיס לאזולי	19
Opal	אופל	20

נספח ב'

תוספת ראשונה, סעיפים 1, 4(ב), 10(ב)(2), 12(4)(ד), התוספת השלישית והתוספת הרביעית:

רשימת המדינות והטריטוריות

מדינה או טריטוריה כפי שיקבע ראש הרשות המוסמכת מתוך רשימת המדינות והטריטוריות שארגון ה-FATF פרסם לגביהן הסתייגות בנוגע לעמידתן בהמלצות הארגון בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור.

ראש הרשות המוסמכת רשאי להורות כי סעיף 11(א) סיפה לצו לא יחול לגבי חלק מהמדינות והטריטוריות המפורטות בפרט זה.

הוראות כאמור יפורסמו באתר האינטרנט של הרשות המוסמכת.

המדינות או הטריטוריות שלהלן: איראן, אלג'יריה, אפגניסטאן, הרשות הפלסטינית, לוב, מועצת הנסיכויות הערביות המאוחדות, מלזיה, מרוקו, סודאן, סומליה, פקיסטאן, תוניס, לבנון, מצרים, סוריה, סעודיה, הממלכה של ירדן, עיראק, תימן.

ת"ט תשע"ה-2014

נספח ג'

תוספת רביעית, סעיפים 2(ד) ו-15(ב):

נוהל להכרת הלקוח כאמצעי למניעת הלבנת הון ומימון טרור

1. כללי

הכרת הלקוח והבנת העסקאות באבנים יקרות המבוצעות בכספים מול סוחר באבנים יקרות, עשויות להקטין את הסיכוי כי סוחר באבנים יקרות יהפוך לכלי או לקורבן להלבנת הון ומימון טרור. אשר על כן, יש חשיבות רבה בקביעת נהלים ודרכי התמודדות אשר יסייעו לסוחר באבנים יקרות בקביעת הזהות האמיתית של הלקוח, בהבנת מקורם או ייעודם של הכספים המשמשים לביצוע עסקה באבנים יקרות עם סוחר באבנים יקרות ובמניעת הסיכון כי יהפוך לאמצעי להלבנת הון או למימון טרור.

2. הגדרות

(א) כל המונחים בנוהל זה יפורשו כמשמעותם בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של סוחר באבנים יקרות למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד-2014 (להלן - הצו), לפי העניין, זולת אם צוין במפורש אחרת.

(ב) אין בהוראות נוהל זה לגרוע מחובותיו של סוחר באבנים יקרות לפי הצו ולפי הוראות כל דין.

(ג) סוחר באבנים יקרות רשאי, אך לא חייב, לקבוע נהלים אחרים במקום נוהל זה לצורך יישום החובות על פי הצו.

3. איסור הלבנת הון ומימון טרור

(א) במקרה של אי-היענות הלקוח למסור פרטים הנדרשים למילוי הוראות הצו ונוהל זה, וכן במקרה שלסוחר באבנים יקרות יש יסוד סביר להניח כי הלקוח, מעביר התשלום או הנהנה בעסקה קשור להלבנת הון או למימון טרור, ישקול הסוחר באבנים יקרות אם לבצע את העסקה או לא, ואם לדווח לרשות המוסמכת.

(ב) פעולת העברת כספים בביצוע עסקה באבנים יקרות שידוע לסוחר באבנים יקרות כי מקורה או יעדה הסופי הוא במדינה המנויה בתוספת הראשונה לצו, תאושר במקרה של תאגיד על ידי האחראי לאיסור הלבנת הון ומימון טרור.

(ג) סוחר באבנים יקרות יעקוב באופן סביר אחר איומי הלבנת הון ומימון טרור הקשורים, בין השאר, בלקוחותיו, בספקיו, בערוצי ההפצה שלו ובמיקומים גאוגרפיים.

(ד) נוהל זה יובא לידיעתם של עובדי סוחר באבנים יקרות (עובדים חדשים, עובדי סניף, עובדי הנהלה ועוד); כמו כן, סוחר באבנים יקרות ועובדיו ישתתפו בהדרכות מתאימות למניעת הלבנת הון ומימון טרור.

4. "הכר את הלקוח"

(א) לקוח שהוא אחד מהמפורטים להלן, יוגדר ויסומן כלקוח בסיכון גבוה:

- (1) לקוח שהוא איש ציבור זר;
- (2) לקוח ממדינה או מטריטוריה המפורטת בתוספת הראשונה;
- (3) לקוח שלפי הידוע לסוחר באבנים יקרות מבצע עסקאות מול מדינות או טריטוריות המפורטות בתוספת הראשונה.

(ב) לקוח שהוא אחד מהמפורטים להלן, יוגדר ויסומן כלקוח בסיכון נמוך:

(1) לקוח שהוא תושב מדינה בעלת חקיקה של איסור הלבנת הון על סוחרים באבנים יקרות או על רכוש בעל ערך;

(2) לקוח החבר בבורסת יהלומים המסונפת לפדרציה העולמית של בורסות יהלומים באחת ממדינות החברות ב-OECD, וכן בהודו;

(3) לקוח ותיק המוכר לסוחר באבנים יקרות זה שלוש שנים לפחות;

(4) לקוח שהוא רשת חנויות ידועה ומוכרת בעולם;

(5) לקוח אשר סוחר באבנים יקרות קבע, לאחר ששקל את זהותו, את טיב העסקה עמו, את מקום מושבו, את הגינותו ואת המוניטין שצבר בענף היהלומים, כי הוא לקוח בסיכון נמוך.

(ג) ביצוע עסקאות מול לקוחות שהוגדרו כלקוח בסיכון גבוה יאושרו במקרה של תאגיד על ידי האחראי לאיסור הלבנת הון של סוחר באבנים יקרות וידווחו במידת הצורך לרשות המוסמכת.

נספח ד'

תוספת שנייה, סעיפים 6, 7 (ב) ו-8 (ג):

טופס הצהרת הלקוח (הקונה)

שם הסוחר באבנים יקרות (המוכר):

_____ אני שם _____, שמעני

תאריך לידה _____ מצהיר כי:

אני מבצע את העסקה באבנים יקרות בכספים בסכום העולה על 50,000 שקלים חדשים בעבור עצמי בלבד.

אני מבצע את העסקה באבנים יקרות בכספים בסכום העולה על 50,000 שקלים חדשים בעבור אחר/תאגיד.

הנהנים מהעסקה הם:

שם _____ מס' זהות _____

בעלי השליטה (במקרה של תאגיד) הם:

שם _____ מס' זהות _____

אני מסמיך את שם _____

מס' זהות _____ מין _____

מען _____

לבצע בעבורי את העסקה או להעביר בעבורי את התשלום בעסקה באבנים יקרות בכספים בסכום העולה על 50,000 שקלים חדשים.

תאריך _____ חתימה _____

אישור על ביצוע הזיהוי

בזיהוי פנים אל פנים (לפי סעיף 7 לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של סוחר באבנים יקרות למניעת הלבנת הון ומימון טרור, התשע"ד-2014) (להלן - הצו) -

אני מאשר כי ביום _____ הופיע לפני _____
האמור ששמו _____ ת"ז _____
אשר זיהה את עצמו באמצעות _____
מס' _____ ושהעתקו מצ"ב.

בזיהוי שאינו פנים אל פנים (לפי סעיף 8 לצו) -
אני מאשר כי ביום _____ זיהיתי את הלקוח
ששמו _____ ת"ז _____
אשר זיהה את עצמו באמצעות _____
ושהעתקם מצ"ב.

שם מבצע הזיהוי מס' זהות _____

חתימה _____

נספח ה'

תוספת שלישית, סעיף 11(ב):

רשימת פעולות שיכול שייראו כפעולות בלתי רגילות

1. קיים חשש שהעסקה מבוצעת בשביל אחר בלא שהצהיר על כך הלקוח.

2. עסקה הנראית חסרת היגיון עסקי או כלכלי בעיני סוחר באבנים יקרות, בהתייחס להיכרות עם הלקוח או לדרכי התנהגותו של הלקוח.

3. ביצוע עסקה מול לקוח שנראית לסוחר באבנים יקרות כי נועדה להתבצע מול ארגון שהוכרז התאחדות בלתי מותרת לפי תקנה 84 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, או ארגון שהוכרז כארגון טרוריסטי לפי פקודת מניעת טרור, התש"ח-1948, או ארגון שהוכרז ארגון טרור לפי סעיף 2 לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.

4. ביצוע עסקה מול לקוח שנראה כי נועדה להתבצע מול אדם שהוכרז פעיל טרור לפי סעיף 2 לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.

5. ביצוע עסקה מול לקוח שנראה לסוחר באבנים יקרות כי אינה עולה בקנה אחד עם הפעילות הרגילה של הלקוח, ככל שידועה לסוחר באבנים יקרות ואין לכך הסבר סביר בנסיבות העניין.

6. קיים חשש שהלקוח הוא ממדינה או מטריטוריה המפורטת בתוספת הראשונה.

7. הצהרה שניתנה לפי צו זה, שנחזית בעיני סוחר באבנים יקרות לבלתי-נכונה או שאינה תואמת את העסקה כפי שבוצעה בפועל.

8. שיטת תשלום או מועד התשלום שנראה בלתי-סביר בעיני סוחר באבנים יקרות.

9. חוסר נכונות של לקוח לתת פרטים מלאים או מדויקים, לרבות במסגרת הליך הכרת הלקוח בלא סיבה סבירה הנראית לעין בעיני הסוחר באבנים יקרות.

10. ניסיון מצד לקוח לשמור על רמה בלתי-סבירה של חשאייות בנוגע לעסקה, כגון בקשה לקיום עסקה בלא מסמכים או לאי-שמירת מסמכי העסקה, בלא סיבה סבירה נראית לעין בעיני הסוחר באבנים יקרות.

11. ביצוע עסקה מול לקוח שנראה כי נועדה להתבצע מול ארגון שאינו למטרת רווח עם גופים במדינות או בטריטוריות המנויות בתוספת הראשונה.

בורסת היהלומים
הישראלית בע"מ

מרס 2015
ניסן תשע"ה